

LUND UNIVERSITY

Uppåkra

ett maktcentrum i västra Skåne

Larsson, Lars

Published in:
Fund & Fortid

2018

Document Version:
Förlagets slutgiltiga version

[Link to publication](#)

Citation for published version (APA):

Larsson, L. (2018). Uppåkra: ett maktcentrum i västra Skåne. *Fund & Fortid*, 2018(1), 15.

Total number of authors:
1

General rights

Unless other specific re-use rights are stated the following general rights apply:

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Read more about Creative commons licenses: <https://creativecommons.org/licenses/>

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

LUND UNIVERSITY

PO Box 117
221 00 Lund
+46 46-222 00 00

Uppåkra

- ett maktcentrum i västra Skåne

I samband med ett bygge av ett s.k. prästlöneboställe påbörjat i 1934 strax söder om Stora Uppåkra Kyrka några kilometer söder om Lund stötte man på lager av lera och mellan dem spår efter bebyggelse i form av krukskärvor, ben och en del metallföremål. En arkeolog tillkallades från Lunds Universitets Historiska Museum, och han kunde fastställa, att flertalet föremål tillhörde romersk järnålder (Kr. f. - 400 e.Kr. f.). Lerlagren hade varit golvytor i stora hus. När ett hus tjänat ut, revs det, och raseringsmassorna jämnades ut och täckte det gamla golvet, varefter ett nytt hus byggdes ovanpå. På detta sätt bildades tjocka lager under några århundraden. Den begränsade utgrävningen, som genomfördes i samband med gårdsbygget, visade, att boplatsen hade en omfattning på åtminstone ett hundratal meter. Men några resurser fanns inte då att genomföra större undersökningsinsatser.

Ett projekt växer fram

Under 1980-talet kom forskningen att inriktas kring frågan om, hur processen från ett stamsamhälle i tidig järnålder till statsbildningarna omkring år 1000 hade utformats. Hur hade ledningen av samhället förändrats? Hur snabb hade förändringen varit? Hur omfattande var maktkampen mellan olika regioner? Var hade de ledande i samhället bott? Detta var några av de frågor, som blev aktuella i debatten. En forskargrupp med deltagare från den arkeologiska institutionen vid Lunds Universitet, skånska museer och uppdragsarkeologiska företag initierades. En av uppgifterna blev att klarlägga, vilken roll som fyndplatsen i Uppåkra hade spelat i förän-

dringarna under järnåldern. År 1996 inleddes därför förnyade arkeologiska undersökningar av fyndplatsen.

De första åren omfattade insatserna metalldetektor sökning främst från deltagare från detektorgruppen på Bornholm, borrhningar och begränsade utgrävningar inom fyndplat-

sen. Sedan år 2000 har utgrävningar genomförts varje år. Det har visat sig, att bosättningen omfattar ett omkring 40 hektar stort område, som därmed är den största sammanhängande bebyggelsen i Sydskandinavien (fig. 1). Bosättningen dateras från omkring 100 före till ungefär 1000 efter vår tideräknings början.

Fig. 1. Uppåkrayfyndplatsen med dess närområde. Övre planen: Punkterna markerar metalldetektorfynden, som ger en god bild av fyndplatsens omfattning. Det inramade området omfattar den nedre planen. Nedre planen: De gråfärgade ytorna markerar utgrävningssytorna. A: Storehög, B: Lillehög, C: raserad hög, D: raserad hög, E: Stora Uppåkra Kyrka och F: trätemplet.

Fig. 2. Guldgubbar funna i trätemplet. Det rör sig om små människoframställningar stämplade i tunt guld eller klippta ur tunn guldplåt (längst till vänster i den nedre raden). Detaljer som frisyr och dräkt, men också händernas placering och fingrarnas ställning är noggrant markerade. Gubben längst upp till vänster har försetts med ett guldband, som föreställer en guldhalsring. Den största figuren är 1.7 cm lång. Foto: Bengt Almgren.

Ett trätempel

Av metalldetektorsökningen och de mindre utgrävningarna framgick, att ett område strax söder om Stora Uppåkra Kyrka tycktes vara den centrala delen av bebyggelsen med fynd av föremål av hög kvalitet.

Lämningar efter stora hus påträffades, men den mest uppmärksammade byggnaden påträffad i Uppåkra är ett blott 13 meter långt hus med extremt kraftig konstruktion.

Fig. 4. Guldbrakteat. I mitten ett människohuvud och framför detta en fågel. Det är sannolikt en Odenframställning med en av hans informatörer, korporna Hugin och Munin. Runorna runt huvud och fågel är tyvärr inte möjliga att tyda, utan har fungerat som ett symboliskt skydd.

Närmare 2 meter djupa hål har grävts för de takbärande stolparna, inte bara inne i huset utan också i dess fyra hörn. Detta kombinerat med fynd av en bägere i silver och brons med dekorerade band i guldbleck funnen invid en glasskål liksom ett hundratal s.k. guldgubbar bidrog till att ge byggnaden en särställning (fig. 2). Den uppfördes omkring 200 e.Kr. och byggdes om sex gånger med samma grundplan under en tid av minst sjuhundra år. En sådan sekvens tyder på en högst speciell byggnad – ett kulthus eller ett trätempel. Offer norr och söder om byggnaden av medvetet deformerade vapen, främst spjutspetsar i hundratal, förstärker dess

Fig. 3. Delar av en södersliten prakthjälms funna bland vapnen, som nedlagts söder om trätemplet. Ovan: En ögonbrynsbåge av förgylld brons med inläggning av silver. Nedan: Två svinformedade beslag. Beslagen har troligen suttit som prydnader på hjälmen. Foto: Bengt Almgren.

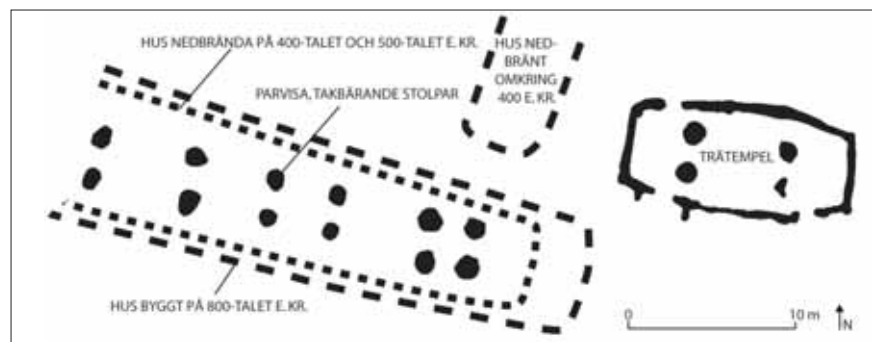

Fig. 5. Sekvens av hallbyggnader, den äldsta daterad till omkring 400 e.Kr., den yngsta till tidig vikingatid ca. 800 e.Kr.

Fig. 6. Utgrävning av hallarna, som genomförts under ett stort tält. På detta sätt undveks både regn och starkt solsken. Ett podium utmed en långsida gav goda möjligheter för besökare att följa utgrävningen.

rituella karaktär. Även delar av en prakthjälm ingår bland fynden (fig. 3). Ett stort antal ben, där även delar av människor ingår, kombinerat med fynden av vapnen, gör platsen runt byggnaden än mer speciell.

Vid de nya utgrävningarna strax väster om trätemplet påträffades rödbrända lerlager. Ett fynd av en s.k. guldbrakeat (fig. 4) antydde, att vi väster om trätemplet hade fynd direkt relaterade till de ledande på platsen. Guldbrakeaten, stor som en modern femkrona, är en form av hängsmycke, som har sitt ursprung i romarriket, där kejsaren gav medaljer till sina lojala officerare. I Nordeuropa utbyttes bilden av kejsaren med en bild, som troligen föreställer guden Oden sittande på hästen Sleipner, ibland assisterad av någon av de båda korparna Hugin och Munin.

Spår efter nedbrända hus

Vid de fortsatta utgrävningarna identifierades ett hus med tydliga spår efter att ha brunnit ca. 400 e.Kr. genom de kraftigt eldpåverkade, lerklinade väggarna, som stör-

tat samman (fig. 5). Under väggarna låg de sönderbrända kvarlevorna av tre vuxna personer invid varandra. Av resterna framgick, att betydande delar av kropparna låg kvar i det nedbrända huset. De hade inte

Fig. 7. Skulderblad från en ung människa med en kraftig skada. Personen har bakifrån genomborrats med ett spetsigt föremål. Tvärsnittet på en spjutspets har på försök projicerats in i hålet. Det passar väl med skadan, vilket tyder på, att ett spjut trängt rakt igenom kroppen.

Fig. 8. Hål för ett av de stolppar som bar upp taket. Diameter på ungefär en meter, liksom djupet på en och en halv meter anger, att stolparna dels varit ytterst kraftiga, dels stabilt förankrade. I stolphålens sidor skimtar olikfärgade lager, som anger, att hålen grävts genom äldre golv- och raseringslager. De ljusare ytorna runt hålen är rester av golvlagret av lera, medan de rödaktiga fläckarna är rester efter brända lerväggar.

tagits omhand efter branden för att ges en anständig begravning. Att kropparna låg med armar och ben förhållandevis utsträckta, tyder på, att de redan var döda, då elden nådde dem.

Fynden ovanför brandtomten är också förbryllande. Efter branden tycks brandresterna endast ha jämnats ut. På 500-talet har ytan använts för att dumpa ett stort antal ben i form av köksavfall, sannolikt från stora fester. Bland dessa ben fanns också skelettdelar från flera människor, däribland en skullbas och ett kranieparti. Det senare uppvisar ett kraftigt hugg mot vänster del av skallen. Ny benvävnad har nästan helt täckt skadan, så personen har levt ett bra tag efter att ha utsatts för hugget från en yxa eller ett svärd.

Att benfynden kan dateras till att vara minst ett århundrade yngre än husbranden, beror på att det i lagret ingick den redan omnämnda guldbrakteaten, ytterligare ett par brakteater och ett hänge med en korsformig genombruten dekoration. Brakteaterna, som dateras till omkring 500-talet e.Kr., är präglade med samma stamp. De olika guldföremålen i benlagret tyder på, att de tillhört en kedja av brakteater. Sådana kedjor har påträffats bl.a. på den samtida fyndplatsen Sorte Muld på östra Bornholm. Det kan vara så, att en halv kedja av någon anledning har kastats ut över marken. Kan det ha med branden att göra? Spridningen av guldföremålen motsvarar spridningen av de innebrända; är det en ren tillfällighet?

Detta var en av de frågor, som bidrog till, att den fortsatta utgrävningen kom att inriktas på att undersöka området mellan den nya undersökta ytan och huspartiet påträffat på 1930-talet. En tillsynes okomplikerad insats kom att visa sig betydligt mer invecklad än planerat (fig. 6).

Nedbrända stormanspalats

När en större yta avschaktades, framträdde lergolv och stolphål, som definitivt inte kunde tillhöra det tidigare belagda huset, då det låg längre mot söder. Under den eldpåverkade leran från de nedfallna väggarna framträdde liksom tidigare en sothorisont, som vilade direkt på ett golvlag. Fynden var rikligare och också av en annan ålder än de, som skulle ha tillhört huset från 400-talet. Inte minst det betydande antalet fragment av glaskärl angav, att ett nedbrunnet hus från 500-talet fanns på platsen. Glaskärvorna tillhörde främst s.k. Snartemobägare, och en del skärvor hade utsatts för så kraftig hetta, att de delvis hade smält.

Skelettdelar från minst fem människor, både yngre och äldre individer har påträffats inom huset. Liksom för den äldre brandtomten visar eldpåverkade ben, att de befunnit sig i huset, när det brann. Ett skulderblad visade, att personen fått ett spjut rakt genom kroppen (fig. 7). Till skillnad från den äldre brandtomten från 400-talet låg däremot ske-

Fig. 9. Bronsbeslag, som troligen framställer Völund, då han flyr i sin fågeldräkt. Beslaget påträffades i en del av det yngsta huset från 700-800-talet. Det berättas, att smeden Völund fick hälsenerna avskurna av en kung och kvarhölls på en ö för att tillverka både grov- och finsmide. Efter att han dräpt kungens söner, flydde han från ön genom att tillverka en fågeldräkt. Foto: Lovisa Dahl.

lettdelarna spridda i brandlagret. Det tycks som, att de bevarade kroppsdelarna i brandlagret blivit omrörda. Här tycks inte någon pietet ha visats för de innebrända. Den nedbrända träbyggnaden har haft en bredd på 8 meter. Längden är oklar, då vi ännu inte har grävt hela ytan, då väst-ändan förstördes vid byggandet på 1930-talet av hus, som tillhör gården intill. Byggnaden har därmed varit mer än 30 meter. Stora byggnader kopplade till det ledande skiktet i samhället brukar benämnas hallar. Att uppfatta dem som en form av träpalats är i högsta grad befogat.

Men detta var långt ifrån det enda huset på platsen. Genom brandtomten hade stora hål grävts för att förankra de parvist ställda, massiva takbärande stolpar till ytterligare ett hus, som därmed var yngre. Vid fortsatt grävning kunde också vägglinjen mot söder och norr beläggas. Huset hade varit något större än huset från 500-talet med en bredd på 9 meter, och huset fortsätter västerut under ladan från 1930-talets byggnad. Fynd i hålen efter stolparna dateras till sen vendeltid eller vikingatid, alltså slutet av 700-talet och till 900-talet. Några lämningar av golvet till detta hus påträffades inte. Det har sedan länge helt plöjts bort.

Vi har således kunnat belägga hus från vikingatid och ett därunder från folkvandringstids 500-tal. Men det är inte nog. Däremellan framkom fragmentariska lämningar av ytterligare ett hus, sannolikt från 600-talet. Vid utgrävning under huset från 500-talet identifierades ytterligare ett hus från 400-talet, men av detta har endast mindre delar undersökts. Genom att studera väggarna runt hålen för de takbärande stolparna i det äldsta huset går det att urskilja ytterligare nio olika lergolv (fig. 8). Prover för ¹⁴C-datering vi-

sar, att vi kan följa dessa hussekvenser ända till vår tideräknings början. En sådan sekvens av hus under nästan ett årtusende finns inte belagt någon annanstans i Nordeuropa!

Maktstrider

Vi har belägg för minst fyra nedbrunna hus att ta ställning till. I de från 400-500-talet finns rester av innebrända människor. Att finna ett hus med innebrända människor antyder en enstaka händelse med nog så speciella förvecklingar, men två eller tre hus nästan på samma plats börjar verka i högsta grad märkligt. Det tyder på uppgörelser mellan släkter, som kämpat om makten. En familj ur en släkt, som innehade ledarskapet, har bränts inne och efterträts av en annan släkt, och därmed kan släktstrider ha pågått i århundraden. Detta kan förklara varför lämningarna efter de innebrända inte tagits omhand utan skändats genom att antingen bara jämna till ytan på brandtomten eller att bygga ett nytt hus direkt ovanpå. Fynden av guldföremål och slaktavfall ovanpå ett nedbrunnet hus kan också få sin förklaring. Det kan röra sig om släktingar till de vid husbranden dödade personerna, som några generationer senare tar tillbaka makten i Uppåkra. För att hedra sina förfäder ställer de till stora gästabud, kanske kombinerade med avrättning av tillfångatagna fiender liksom offer av guldföremål på platsen för huset.

Oberoende av interna eller externa strider så har trätemplet lämnats orört, även om husbränderna ägde rum endast några få meter västerut. Detta antyder, att bränderna var resultat av interna händelser, annars borde utifrån kommande fiender också ha tagit tillfället i akt och bränt ned trätemplet. Det kan också ha förhållit sig så, att templet hade en så stor betydelse också regionalt,

att mordbrännarna undvek att bränna ned det.

Detta att bränna ned hus, gärna inklusive de där boende, är något som finns omnämnt på flera håll i de äldre nordiska sagorna, exempelvis Njárls saga och Ynglingasagan, båda nedtecknade på 1200-talet. På detta sätt löstes ibland konflikter, men skapade nya, som kunde pågå i generationer. Nere på kontinenten finns det i de skriftliga källorna beskrivningar av, hur de nybildade staterna efter Västroms fall på slutet av 400-talet styrdes av kortlivade kungaätter, som genom mindre krig eller ättefejder ersattes med nya. Det som hände i Uppåkra, avspeglar således sedvänjor, som var rådande längre söderut i Europa.

En flygande smed

Ibland kommer vi på andra sätt den nordiska mytologin mycket nära. Vid en fortsatt undersökning inriktades grävningen bl.a. mot hussekvensens östra del. Där har avståndet till trätemplet varit mindre än 10 meter. Det yngsta huset från tidig vikingatid har som beskrivits tidigare varit kraftigt skadat genom plöjning. I öständen fanns det en stenläggning, som delvis bevarat en ursprunglig golvyta. I denna del av huset påträffades ett hänge av järn och ett minispjut i brons. Hänget har en form, som motsvarar de s.k. torshammarna, alltså en avbildning av hammaren Mjölner, som ägdes av guden Tor. Spjutet är däremot en symbol för guden Oden, bäraren av spjutet Gungnir. Inom samma område påträffades ett förgyllt bronsbeslag med en detaljerad dekoration (fig. 9). Det rör sig om en utsträckt människofigur, där armarna håller kring ett par vingar, och benen är fixerade vid stjärtfjädrar. Det kan vara någon av gudarna, exempelvis Oden eller Heimdal, som ibland kunde förvandla sig och

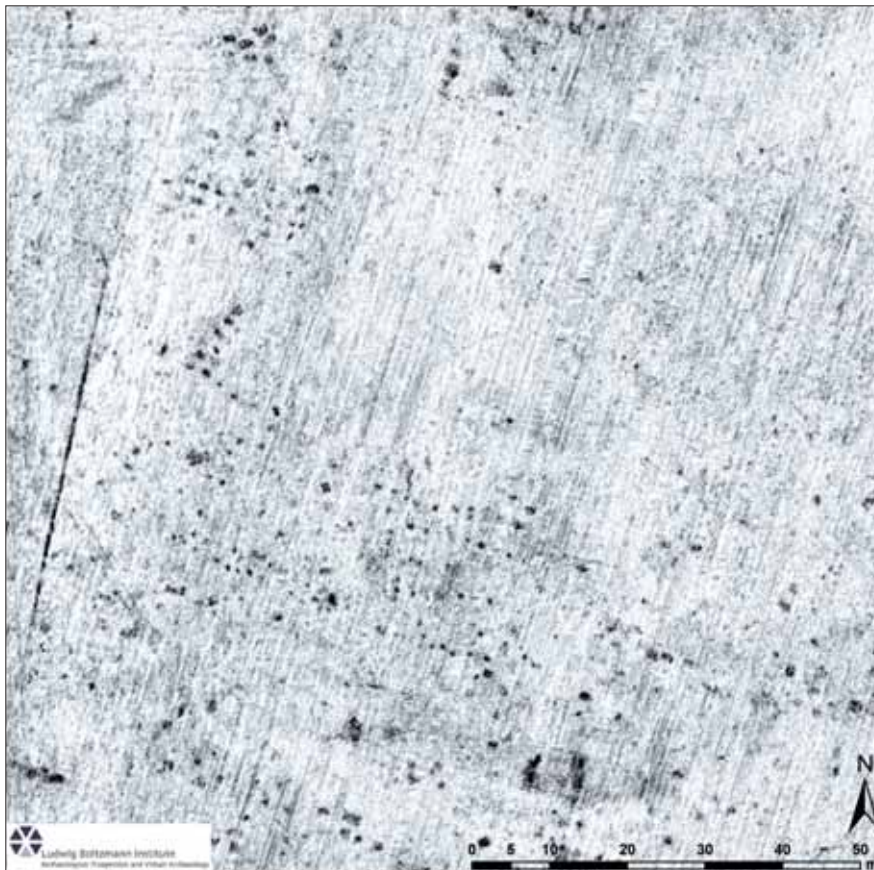

Fig. 10. Ett utsnitt av en karta baserad på mätningar av georadar, där mörkare prickar kan urskiljas. Det rör sig sannolikt om stolphål för byggnader, där signalen reflekterats på stenar, som trycks ned runt stolpen, vilken för länge sedan förrutnat. Flera av dessa prickar kan följas i olika mer eller mindre tydliga rader, som anger formen på de hus, som en gång stått på platsen. Georadar: Wiens Universitet.

uppträda i fågelhamn. Men mera troligt är, att det rör sig om Völund (Valand). Völund är en känd gestalt i flera sagor. Han var son till en samekung och alfernas hövding samt en skicklig smed. Under sju år var han gift med valkyrian Hervor. Hon övergav honom, och i sorg smidde han ett flertal ringar till henne. Hans smycken väckte uppmärksamhet, och kung Nidhad fångslade honom, skar av hans hälsenor för att undvika rymning och placerade honom på en holme. Där fortsatte han att tillverka smycken. När kungens två söner besökte Völund för att beskåda hans arbete, passade han på att hugga huvudena av dem. Av skalarna gjorde han silverbelagda skålar och av deras ögon ädelstenar. När kungens dotter besökte Völund, drack han henne berusad och

förförde henne. Därefter meddelade han kungen vad som hänt, och flydde sedan med sin fågeldräkt.

Völund förekommer i andra sagor, där han främst är känd för sin högklassiga svärdstillverkning. Genom fynd, men också analyser vet vi, att det i Uppåkra fanns ytterst skickliga smeder för tillverkning av både vapen och smycken. Det har även förekommit, att olika metaller kombinerats för att komma fram till nya lämpliga legeringar. En sagogestalt som Völund har därför varit välkänd och aktad i Uppåkra. Bara några meter öster om fyndplatsen finns lämningar efter gjutning av guldföremål. Det kan vara så, att den östra delen av det vikingatida huset kan ha använts både för smide och kult.

Från gästbud till vardagsliv

Som redan har anförts, så byggdes husen i Uppåkra ovanpå ett äldre hus, efter att resterna av det gamla huset jämnats ut. Oftast lades ett lager jord på för att helt jämna till ytan eller för att höja den likt en mindre terrass. Fördelen med huslämningarna i Uppåkra är, att flertalet hus tycks ha brunnit ned som resultat av en medveten handling. Merparten av det, som funnits i huset, från ädelmetallföremål till sädesmagasin, har hamnat på golvet. Därmed ger fynden en god inblick i det dagliga livet på en storgård från ädelmetallsmide och bronsgjutning till brödbak och slakt.

Av fynden framgår, att alla våra tamdjur var väl representerade. Benfynden anger exempelvis, att galtarna kastrerades just innan de blev könsmogna, och att björnfällar har täckt golven. Att galtarna kastrerats, framgår av, att hörntänderna abrupt slutat att växa. Björnskinnen är sedan länge förmultnade, men klorna, som satt kvar på tassarna, finns bevarade. Säden har förvarats i stora lerkärl. Det mesta brödet bakades på korn, men även vete, havre och råg odlades. Frön från bl.a. senap, dill, morot, krasse och persilja visar på, att man haft trädgårdsodlingar, vars produktion använts i köket.

Av metallföremål finns främst smycken och beslag av brons bevarade, medan föremål av järn är förhållandevis ovanliga. Delvis beror detta på, att järn lätt rostas och upplöses. Föremål av trä är ytterst sällan bevarade, men genom husbränning har ibland delar förkolnat. En liten del av en förmodad svärdsskida, dekorerad med ormliknande slingor, finns bland de delvis förkolnade träföremålen.

Med tanke på fynd och spår efter anläggningar tycks speciella hant-

verk och aktiviteter ha utförts på olika områden inom fyndplatsen. Exempelvis har vi påträffat en tydlig ansamling av hornavfall inom ett begränsat område. Av horn från kronhjort har kammar tillverkats. Av avfallet framgår, att här tillverkats kammar i stor mängd även för försäljning. Fynden visar, att kamframställning liksom tillverkning av nålar och spelpjäser av horn pågick i omfattande skala redan under 200-300-talet.

En annan viktig insats har varit ölfremställning. I ett västligt parti av fyndplatsen har flera kupolugnar av lera påträffats. De yngsta är från 600-talet, och de äldsta från 100-talet. Förkolnade sädeskorn med spår efter grodd anger, att ugnarna använts för att torka mäsken i samband med framställning av öl.

På andra platser har bronsgjutning av smycken och beslag utförts. Ett markfynd av ett smycke kunde kopplas samman med en gjutform, som påträffades i en gjuteriverkstad på samma plats, när vi grävde på djupet. Av någon anledning fullföljdes inte färdigställandet av smycket, som kommit upp till ytan, då en grop grävts i slutet av bosättningen.

Att även skelettresterna av de boende finns kvar, ger en möjlighet att få kunskap om diet och hälsa. Som förväntat har merparten av födan kommit från land, även om stora torskar från Öresund ibland stod på menyn. Analyser av s.k. stabila isotoper tyder på ett inslag av sötvattensfisk eller spädgris och dilamm i dieten. Eftersom det finns förhållandevis få ben av sötvattensfisk, så är det senare alternativet mera troligt.

Genom att mäta halten av strontium i tänderna på ett tiotal individer, framgår, att de flesta var födda i

Uppåkra eller i dess närhet. Däremot tycks ett par personer komma från andra områden i Sydskanandinavien. Liknande mätningar visar, att grisarna var av lokal härkomst, medan en del av nötkreaturen hämtades utifrån. Med tanke på de omfattande hantverken, som belagts på platsen, är det rimligt att tänka sig, att Uppåkrabosättningen inte var helt självförsörjande. Det som behövdes, kunde införskaffas genom byteshandel.

Slutord

Det är en ytterst liten del, som undersökts av den stora fyndplatsen i Uppåkra, vilken närmast kan beskrivas som en järnåldersstad. Med utgångspunkt från antalet hus rör det sig om flera hundra om inte något tusental personer, som bebott platsen.

En viktig del av undersökningsinsatsen har varit den s.k. geofysiken. Genom att sända ned signaler i jorden kan stensamlingar, härdar, men också gropar registreras på de ekon, som signalerna ger. Det påminner något om de signaler, som fiskare använder för att söka fiskstim och bottendjup. Genom en omfattande insats från den geofysiska avdelningen vid arkeologiska institutionen vid Wiens universitet har hela fyndplatsen inventerats med olika former av instrument. Med en s.k. georadar har det varit möjligt att se förändringar för olika nivåer under mark. Genom geofysiken har vi en möjlighet att se, var husen stått, var olika hantverk utförts, där eld användes, och i något fall också var det finns gravar. Mycket återstår dock att undersöka för att bekräfta de olika signalerna (fig. 10).

Fynden och konstruktionerna gett oss en ny eller påtagligt vidgad bild av järnålderns samhälle. Att framtida utgrävningar kommer att ytterligare fördjupa vår kunskap om

järnåldern, är högst troligt med tanke på de senaste årens resultat.

Mer att läsa:

Merparten av informationen är hämtad från Uppåkrastudier 1-12:

Larsson, L & Hårdh, B. (red.) 1998. *Centrala platser, centrala frågor. Samhällsstrukturen under Järnåldern. Uppåkrastudier 1*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8°, No. 28. Stockholm.

Larsson, L. & Hårdh, B. (eds.) 2002. *Centrality – regionality. The Social Structure of Southern Sweden during the Iron Age. Uppåkrastudier 7*. Acta Archaeologica Lundensia Series in 8°, No. 40. Stockholm.

Larsson, L. (ed.) 2004. *Continuity for Centuries. A ceremonial building and its context at Uppåkra, southern Sweden. Uppåkrastudier 10*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8°, No. 48. Stockholm.

Hårdh, B. & Larsson, L. 2007. *Uppåkra – Lund före Lund*. Gamla Lunds årsskrift. Lund.

Hårdh, B. & Larsson, L. (red) 2013. *Folk, få och fynd. Uppåkrastudier 12*. Acta Archaeologica Lundensia, Series in 8°, No. 64. Lund.

Lars Larsson
Professor emeritus
Institutionen för arkeologi
och antikens historia
Lunds Universitet
lars.larsson@ark.lu.se